

Resumé af interview med Erik Petersen, optaget af Dragør Lokalarkiv i 1994.

Erik Petersen blev født 5.7.1903 i Humlebæk. Faderen var kadrejer og handlede med med skibene i Dragør. Provianterede i Chr. Mølstedsgade. Handlede sommer og vinter.

Kom til Dragør i 1932. Fiskede med alle dragørerne. Lå ofte i Dragør havn i flere dage når vejret var skidt.

"Kul-Karl" og hans bror kørte til København med fiskene kl. halv seks hver morgen, skulle tidligt op for at nå vognen. Fiskede med *Thorvald Palm* i 12-13 år.

Af fangsten fik båden 15%, resten blev delt ligeligt, alt efter antal besætning. Fiskerne blev losset i Dragør og blev solgt i København.

Thorvald kom kl. halv et og drak the. Vi sejlede ud kl. 1, skulle være i havn igen kl. 5, pakkede ål.

Fangede torsk om vinteren, solgte til svenskerne, de ville gerne have de små torsk.

Om sommeren lå de med ålekroge. Satte 3600 ud hver dag, det ordnede kvinderne. Deres betaling var fem øre pr. hundrede, men det steg snart til ti øre pr. hundrede.

Thorvalds søster, *Ellen Palm*, hjalp til. Hun arbejdede også på væveriet.

Inden jeg kom til Dragør, fiskede jeg med to fætre på et stort skib. Sejlede også i Nordatlanten med en tremasters med 22 mand om bord.

Dragørerne sejlede i almindelige fiskerbåde, altid med motor, men også med sejl.

Vi ville til Gilleleje og fange makrel. Thorvald Palm ville ikke, han havde aldrig været længere væk, end han kunne se hjem. Sejlet i båden havde aldrig været brugt, vi sejlede alligevel til Gilleleje. Lå i bugten ved Nivå, skulle til at hive garn ind, manglede det halve på midten, toldvæsenet havde snuppet det, de sejlede uden lys, det var under krigen, deres båd var gået i stå, de ville med til Kbh, jeg forlangte to 40 liters dunke af petroleum for at tage dem med. Fik fat i fiskerikontrollen til at se på garnene, der gik et år før vi fik penge for garnene.

Startede med at sejle folk til Sverige nogenlunde samtidigt med jødetransporterne. Ingen turde sejle med sabotører. De første kom med jernbanen til Dragør, ti mand gik op til stationen for at tage en hver. Vi turde ikke tage flere, for der gik syv eller otte Gestapo-folk ved hver tog, og ligeså mange danskere der arbejdede for Gestapo.

Vi vidste ikke hvem det var der kom, eller hvordan de så ud, så det var ikke nemt. En ung dame ankom med en håndtaske og et lille barn på armen. Jeg sagde: "Det var godt du kom, søster", for der stod nemlig en stikker. Vi fik de ni af dem, manglede én, så jeg gik op på banen igen. Der sad han.

Der var mange stikkere, og der gik en fjorten dages tid, så blev jeg stukket. Der var en del unge piger og også gifte kvinder, der var tossede med tyskerne. Det var dem, der stak.

Jeg måtte gå under jorden. Gik først under jorden i København, hvor jeg havde en aftale med en nabo, der arbejdede på Holmen, om at være ved Det Kongelige Teater hver morgen. Jeg fik besked fra ham: "Du skal tage af sted i dag, ellers kommer du ikke over!".

Det var om sommeren [1944, red.] og vi roede i skjorteærmer. Roede først til Saltholm, men der lå en stor tysk båd med en halvt hundrede mand. Jeg tog min pilk og begyndte at pilke. Det kunne man ikke på det lave vand, men det vidste tyskerne ikke.

Roede så langs med holmen. Der lå en svensk båd, og roede over på siden af ham. Så behøvede jeg ikke at ro længere, for længere, for tremilegrænsen går på den anden side af Saltholm.

Jeg fik eftermiddagskaffe af den svenske besætning, og de gav et lift til Malmø.

Var i Malmø i otte dage, og arbejdede bl.a. hos en fiskehandler. Jeg boede i Limhamn, og vi havde svenske pas og indregistrering, så vi kunne fiske i svensk farvand - dér kom tyskerne jo ikke.

Sejlede modstandsfolkene over én ad gangen, tog nogle stykker med fra "Djævløen", mest kvinder og børn, hvis mænd og fædre var flygtet til Sverige.

Det var forskelligt, hvem der gav besked om, hvornår der skulle ske noget. Var lige nået ud fra kajen, så holdt

der to Gestapo-vogne. Lige så snart, at vi var ude af syne så, fik den alt hvad den kunne trække.

Det var umuligt at sejle om Saltholm, der var for mange der holdt øje.

Ude ved Langelinie lå Toldvæsenet, de vinkede af os, de skulle have 10% af hvad vi havde i båden. Vi havde vist 18 - fik 100 kr. pr stk. Vi kunne stuve ligeså mange ned i lasten som vi ville.

Når de afleverede folk, var der altid en med. De havde maskinpistoler.

Da vi var sluppet af med Toldvæsenet, sejlede vi forbi Kastrup. Vi måtte søndenom Dragør og smuttede forbi fyrtårnet ved Sønder Røse til Sverige.

For det meste var det kun et par stykker, der skulle over, og det gav ikke så meget.

Vi fik en besked om vi kunne tage 16-18 stykker nede i Fakse. Det kunne vi godt, sagde jeg. Makkeren spurgte, hvordan vi skulle finde Fakse, for han havde aldrig været så langt.

Så han kunne se Stevns Fyr. Vi kom 10 minutter for sent. Det var mørkelagt, så man kunne intet se. Vi kunne dårligt se hinanden. Da vi passerede Stevns, kunne vi ikke se land.

Jeg gav besked om, at han skulle lade den løbe, alt hvad den kunne. Så stod jeg og pejlede. Jeg havde et blylod på otte pund, målte det ud i favne, slog knude. Så længe der var fire favne, skulle den bare have alt det den kunne. Kunne vi holde den på fire favne, ville vi tørne havnehovedet i Fakse. Og det gjorde vi!

Udenfor Stevns lå to tyskere, de lå så langt ude, så den første kunne nå til land med sin projektør og den anden lå næsten i Sverige. Hele natten lå de med projektører, der var næsten 200 mand på hvert skib, de havde hurtigbåde med.

Hvis de havde set en båd, havde de bare skudt den ned og lade den synke. Det regnede de ikke for noget.

I al fald, vi havde set dem, da vi kom til Fakse, var der dansk politi. Det ene hold politi var med os, det andet var for tyskerne, dem der var med os skulle kun være der til kl. 11 og den var fem minutter i.

Jeg råbte bare til dem "Hvor har i dem henne?" "Helt op i enden af havnen, oppe i den lille havn, det skal gå stærkt for om fem minutter er der vagtskifte, og dem, der kommer, er ikke med jer"

De var lige klar til at hoppe ned. Der var seks mand, sabotører, de havde maskinpistoler. Der lå joller på land, og bag dem havde de ligget parat.

Vi var ikke langt fra land, der stod to deroppe med karabiner, vagten siger "hvis de gør tegn til at trække karabinerne, så skyder vi dem omgående, så skal i vende om og tage dem med og os med."

Hvis tyskerne havde hørt skyderi og der lå to døde vagter havde de omringet hele lortet, så var vi aldrig kommet derfra uanset hvor mange geværer vi havde haft. Men der skete ikke noget.

Makkeren spurgte, hvordan vi skulle komme forbi tyskerne Vi sejlede lige lukt ud i Østersøen, i 2½ time. Kurs mod nordvest til vi kunne se Falsterbo fyrskib. Der løber en grund fra Sverige ud til det fyrskib, men vi sejlede udenom til Skanør.

Jeg havde givet besked om ikke at stryge en tændstik under hele turen. Hvis tyskerne nu så et glimt, skulle de nok få fat i os.

Så gik jeg ned og sagde til dem, at nu kunne de ryge ligeså tosset som de ville, for nu var vi i Sverige.

Der var to tyskere med om bord og én af sabotørerne havde en revolver. Hvis vi var blevet snuppet af tyskerne, skulle de to tyskere ombord skydes. De var med i *De Frie Danske* og var blevet pint og tortureret. De vidste en masse, så de måtte ikke tages i live. Det var dem der takkede mest da vi kom til Skanør.

Alle vi sejlede over kom fra De Frie Danske, mere vidste vi ikke. Når vi kun havde en med over, gav vi ham noget gammelt fiskerkluns på, så blev vi stemplet ud og smed ham af ovre i Sverige.